

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 300 13 00
F: 01 300 13 56
E: gp.uvhvvr@gov.si
www.uvhvvr.gov.si

**POROČILO O PROGRAMU PREISKAVE: BREZOV KRASNIK (*Agrius anxius*)
ZA LETO: 2019**

1. UVOD

Brezov krasnik *Agrius anxius* (Gory, 1841) je hrošč iz družine krasnikov (Coleoptera: Buprestidae) in je uvrščen v prilogo I.A.I Direktive Sveta 2000/29/ES. V Evropi bi lahko povzročil obsežno sušenje brez. Razvojni cikel *A. anxius* je vezan na različne vrste brez (*Betula* spp.), prizadeta drevesa pa zaradi poškodb propadejo. V Severni Ameriki je pomemben škodljivec v borealnih gozdovih, kjer so breze med najpomembnejšimi gradniki gozdov. Evropske vrste brez (*B. pubescens* in *B. pendula*) so v Severni Ameriki izrazito bolj dovzetne za napad tega škodljivca kot tamkajšnje domorodne vrste brez. *Agrius anxius* je razširjen v Severni Ameriki (Kanada in ZDA). V Evropi škodljivec do sedaj še ni bil najden.

Status v Sloveniji: »Odsoten, potrjeno s preiskavo«.

Cilj programa: Cilj izvajanja programa preiskave je bil ugotavljanje navzočnosti brezovega krasnika *Agrius anxius* na ozemlju Republike Slovenije.

Območje izvajanja preiskave (cela Slovenija, samo ena regija Slovenije, itd.): cela Slovenija

2. METODE DELA

Območja, kjer smo izvajali program preiskav za *Agrius anxius*, so bila izbrana na osnovi tveganja za vnos oz. pojav te vrste v Sloveniji (Tabela 1). Brezovi sestoji v bližini podjetij, ki uvažajo les in lesne proizvode gostiteljskih rastlin iz Severne Amerike, in gozdne in okrasne drevesnice predstavljajo največje tveganje za vnos oz. pojav brezovega krasnika. Parki in druge javne zelene površine ter drugi gozdni sestoji predstavljajo srednje oz. majhno tveganje za najdbe brezovega krasnika.

V povprečju je posamezni pregled trajal dve uri. Pregledi so potekali tako, da je bilo zajeto celotno ozemlje Slovenije, s poudarkom na območjih z največjim tveganjem za vnos in pojav vrste v Sloveniji. Na posamezni lokaciji smo pregledali gostiteljske rastline – breze.

Pozorni smo bili predvsem na rumenenje ali osipanje listov na posamičnih vejah v krošnji gostiteljskih dreves, na odmiranje posameznih vej oziroma na splošno odmiranje celotnih dreves. Na takšnih drevesih smo iskali specifična znamenja napada:

- izhodne odprtine hroščev v obliki črke D v drevesni skorji (3 mm),
- serpentinasto zavite rove ličink pod lubjem, napolnjene s črvino,
- izbokline na površini tanke skorje, ki kažejo na potek rogov ličink pod lubjem.

V kolikor smo na drevesu našli izhodne odprtine in serpentinaste rove ličink pod lubjem, smo odstranili del skorje s simptomi. Če smo našli ličinke, bube oziroma hrošče, smo jih shranili v 96 % alkohol. Če je glede na simptome obstajal sum na prisotnost vrste *A. anxius*, smo kot vzorec odvzeli del drevesa s simptomi. Skorjo oz. del debla ali veje smo shranili v plastično vrečo. Vzorce smo dostavili v Laboratorij za varstvo gozdov (LVG) GIS, kjer je bila izvedena analiza po veljavnih laboratorijskih postopkih. Ob vsakem vzorčenju je bil izdelan Zapisnik o zdravstvenem pregledu rastlin in Zapisnik o odvzemu vzorca, podatki pa so bili sproti vnešeni v elektronska sistema »Zdravko«.

Za vzorčenje brezovega krasnika smo uporabljali 10 prizmatičnih pasti zelene barve s specifičnim atraktantom.

Vzorci so bili v LVG dostavljeni v roku 24 ur po nabiranju in v tem času niso bili izpostavljeni visoki temperaturi. V primeru, da vzorcev v tem času nismo mogli dostaviti v diagnostični laboratorij, smo jih za dan ali dva shranili v hladilniku pri temperaturi 4–10 °C. Če smo kot vzorec odvzeli dele debla ali vej, smo jih vzdrževali v insektariju do morebitnega izhoda odraslih hroščev, ki smo jih nato morfološko analizirali.

Tabela 1: Območja tveganja za vnos in pojav vrste *Agrilus anxius* v Sloveniji

Največje tveganje:	- Brezovi sestoji v bližini podjetij, ki uvažajo les in lesne proizvode gostiteljskih rastlin iz Severne Amerike, - Brezovi sestoji v bližini gozdnih in okrasnih drevesnic
Srednje tveganje:	- v parkih in na drugih javnih zelenih površinah
Majhno tveganje:	v drugih sestojih, kjer so prisotne breze

3. REZULTATI

Rezultati so prikazani v prilogi 1, ki je del tega poročila.

4. RAZPRAVA IN ZAKLJUČKI

V programu preiskav za vrsto *A. anxius* za leto 2019 so bili vsi vzorci s sumom na prisotnost brezovega krasnika negativni.

Delo v sklopu programa preiskav za *Agrilus anxius* je potekalo po predvidenem planu. Zavod za Gozdove Slovenije (ZGS) je od načrtovanih 14 pregledov opravil 15 pregledov. GIS je v sklopu izvajanja programa preiskav za *Agrilus anxius* za leto 2019 opravil 30 od 30 načrtovanih pregledov in izvedel je 10 odvzemov vzorcev.

Tako kot v letu 2018 so bili tudi v 2019 pregledi izvedeni na celem območju Slovenije, vendar na drugih lokacijah kot v letu 2018. V sklopu izvajanja programa preiskav za to vrsto smo imeli v letu 2019 isto število pregledov kot v 2018. Pri pregledani površini smo nekoliko presegle plan, in sicer za 10,55 ha.

V letu 2018 smo v okviru drugih projektov (Javna gozdarska služba, LIFE ARTEMIS LIFE15 GIE/SI/000770) z namenom ozaveščanja širše in ožje strokovne javnosti pripravili več prispevkov in izobraževanj na temo gozdu škodljivih organizmov, med drugim tudi za *Agrilus anxius*.

- Dobili smo osebke od *Agrilus anxius* za referenčno zbirko

Zaznavanje škodljivih organizmov v začetni fazi naselitve je zahtevno in zanesljivost zgodnje detekcije, ko je število osebkov še zelo malo in so prisotni samo na omejenem območju, je sorazmerna z vloženim trdom, v našem primeru s številom zdravstvenih pregledov in pregledano površino. V programu preiskave za *A. anxius* je bila pregledana površina (98,55 ha) zelo majhna (0,008 %) v primerjavi s celotno gozdno površino v Sloveniji (1.177.244 ha) (vir: Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2018, str. 5), zato zanesljivost rezultata ne more biti visoka. Glede na to smo mnenja, da je treba v prihodnjih letih razmišljati v smeri povečanja obsega programa preiskav za *A. anxius* z znatnim povečanjem števila zdravstvenih pregledov in posledično večjim deležem pregledanih gozdnih sestojev iglavcev na območju Slovenije.

Koordinator preiskave:
dr. Maarten de Groot

Podpis:

SKUPNA TABELA ZA PRIPRAVO POROČIL

Inštitucija:	Število zapisnikov:	Število mikrolokacij:	Število podrobnejših podatkov:	Skupna pregledana površina (m ²):	Skupna pregledana površina (ha):	Število odvzetih vzorcev:	Število opravljenih analiz:	PROGRAM 2019	PROGRAM 2019	PROGRAM 2019	PROGRAM 2019	
								PREGLEDI	VZORCI	PASTI	PROGRAM 2019 Površina (ha)	
GOZDARSKI INŠTITUT	40	40	50	700000	70	10	10	44	10	10	10	88
ZGS	15	15	15	285500	28,55	0	0	14				70
												28,55

REALIZACIJA	44	10	10	98,55
	100%	100%	100%	112%
RAZLIKA	0	0	0	10,55

